

Pestbeleid/protocol

Van: Emmacollege

Adres: Heerlen

Schooljaar: 2017-2018

Contactgegevens antipest-coördinator:

Y. Hermans@emma-lvo.nl

F.Raets@emma-lvo.nl

Vastgesteld door:	
De MR in kennis gesteld:	
Definitief vastgesteld door schoolleiding:	
Ingangsdatum:	

Inhoud

1. Vooraf	3
1.1 Dit pestprotocol heeft als doel:.....	3
2. Over pesten	4
2.1 Partijen bij het pestprobleem.	4
2.1.1 De gepeste leerling.....	4
2.1.2 De pester.	4
2.1.3 De meelopers en andere leerlingen.	5
2.1.4 De ouders.	5
2.2 Signalen van pesten:.....	5
2.3 Verschillende manieren van pesten.	6
2.3.1 Fysiek pesten:	6
2.3.2 Pesten met voorwerpen:.....	6
2.3.3 Verbaal pesten:	6
2.3.4 Pesten door buitensluiten of negeren:	6
2.3.5 Pesten als de gepeste leerling er niet bij is:	6
2.3.6 Digitaal pesten ofwel Cyberpesten:	6
2.4 Gevolgen van pesten.	8
3. Het pestprotocol.....	9
3.1 Preventie	9
3.2 Aanpak van pestgedrag in 6 stappen.	11
4. Doorstroomprofiel: wie doet wat en wanneer?.....	13
5. Consequenties van het negeren van geboden hulp en afspraken	14
6. Het schoolprogramma	15
6.1 Leerjaar 1.....	16
6.2 Leerjaar 2.....	17
Bibliografie	18
Bijlage 1: Tips bij Cyberpesten.....	20
Bijlage 2: Stappenplannen gesprekken.	21
Bijlage 3 Tien gouden regels over veiligheid	26

1. Vooraf

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aanpakken. Voorwaarden om dit te kunnen doen:

- Pesten wordt als probleem gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste leerlingen, pesters, meelopers, aanmoedigers, buitenstaanders en helpers), docenten en de ouders/verzorgers (hierna genoemd: ouders)
- Docenten kennen de signalen van pesten, zijn vaardig in de aanpak ervan en nemen, als pesten optreedt, duidelijk stelling hiertegen.
- Wanneer pesten ondanks preventie toch de kop op steekt, beschikt de school over een directe aanpak: het pestprotocol wordt gevolgd.

De piek van het pesten ligt tussen 10 en 14 jaar. Het zal dus vooral in het eerste en tweede leerjaar spelen. Een pestproject alleen is niet voldoende om een eind te maken aan het pestprobleem. Het werkt beter om het onderwerp regelmatig aan de orde te laten komen, zodat het ook preventief kan werken.

1.1 Dit pestprotocol heeft als doel:

-Alle leerlingen horen zich in hun schoolperiode veilig te voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

-Door afspraken te maken kunnen leerlingen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op dit protocol.

-Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle leerlingen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan.

2. Over pesten

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. Pesten gebeurt opzettelijk, is bedoeld om schade toe te brengen en gebeurt systematisch. Pesten is niet hetzelfde als plagen. We spreken over plagen wanneer het om een spel/grapje gaat dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. De grens tussen deze twee is niet altijd duidelijk. Grapjes die altijd ten koste gaan van dezelfde leerling kunnen gaan van plagen naar pesten. Wat voor de één een grapje is, kan voor de ander als vervelend of kwetsend worden ervaren.

Drie basale kenmerken van pesten:

1. De dader heeft de bedoeling leed te berokkenen (intentie).
2. Het pesten vindt herhaaldelijk en over een langere periode plaats (herhaling over tijd).
3. Er is een verschil in macht tussen dader en slachtoffer (machtsverschil)

2.1 Partijen bij het pestprobleem.

In het geval van pesten worden meerdere partijen betrokken: de gepeste leerling(en), de pestende leerling(en), de zwijgende middengroep, het personeel en de ouders. Om het pesten zowel in preventieve als in curatieve zin aan te pakken is het nodig dat alle partijen betrokken worden bij de uitvoering van het beleid.

2.1.1 De gepeste leerling.

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin de pester de kans krijgt om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties. Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Schaamte.
- Ouders geen zorgen willen geven.
- Angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt.
- Het probleem lijkt onoplosbaar.
- Het idee dat het niet mag klikken.

2.1.2 De pester.

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Het moeten spelen van een niet-passende rol.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas.
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau).
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid).
- Een verleden als pestslachtoffer. Een slachtoffer van pesten kan zelf later een pester worden.

2.1.3 De meelopers en andere leerlingen.

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

2.1.4 De ouders.

De ouders van zowel de gepeste leerling als de leerling die pest, moeten ondersteund worden. Het is belangrijk om de ouders die zich zorgen maken over het gedrag van hun kind, serieus te nemen. Zij moeten betrokken worden bij de aanpak van het pestgedrag zoals hierboven beschreven. De ouders van leerlingen in peestsituaties hebben er soms moeite mee dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Het pesten moet gewoon stoppen. Ieder kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of training aan bijdragen.

2.2 Signalen van pesten:

- Leerlingen die zich terugtrekken (timide (sub-assertief) gedrag).
- Leerlingen die zich sterker manifesteren: brutaler, agressiever.
- Leerlingen die zich afzonderen / alleen zitten.
- Leerlingen die lang in het lokaal blijven dralen.
- Leerlingen die spullen kwijt zijn.
- Leerlingen waarvan spullen kapot zijn.
- Sociaal onhandig gedrag vertonen.
- Schrikkerig gedrag achter de computer of telefoon.
- Niet meer achter de computer willen.
- Nervositeit vlak voor of na het computeren.
- Niet meer naar school willen.
- Thuis niet meer over school vertellen.
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden.
- Slechtere resultaten op school dan vroeger.
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn.
- Blauwe plekken op ongewone plaatsen.
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries.
- Verjaardag niet willen vieren.
- Niet buiten willen zijn.
- Niet alleen een boodschap durven doen.
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan.
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen.
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn.
- Zelf blessures veroorzaken om niet naar school te hoeven.

2.3 Verschillende manieren van pesten.

2.3.1 Fysiek pesten:

Duwen
Slaan
Opzij duwen
Dreigen met geweld
Bang maken
Een tik geven
Schoppen
Met iets naar iemand gooien
Iemand zonder reden aanvallen

2.3.2 Pesten met voorwerpen:

Andere leerlingen dwingen om bepaalde dingen (bijv. schoenen, de tas of geld) aan hem of haar te geven.
Tegenover andere leerlingen bepaalde rechten opeisen. Bijvoorbeeld zeggen "Hier staan wij altijd" of "Dit is ons terrein."
De spullen van andere leerlingen kapot maken of kwijt maken.

2.3.3 Verbaal pesten:

Iemand beledigen of uitschelden.
Iemand belachelijk maken of voor gek zetten.
Iemand met opzet in verlegenheid brengen.
Iemand in zijn/haar gezicht uitlachen.
Iemand steeds een bijnaam geven.
Op sociale media iemand uitschelden.

2.3.4 Pesten door buitensluiten of negeren:

Gewoon wegllopen van iemand die in contact wil gaan.
Als iemand binnen komt of als iemand de beurt krijgt met de ogen draaien.
Tegen een leerling zeggen dat hij of zij weg moet gaan.
Gewoon niet luisteren naar een andere leerling, bijvoorbeeld door je handen over de oren te doen.
Net doen alsof je een andere leerling niet ziet of gewoon niet tegen die leerling willen praten.
Nare gebaren maken, bijvoorbeeld de neus dicht houden als iemand langs loopt (alsof diegene stinkt).
Tegen andere leerlingen zeggen dat ze alleen mee mogen doen als ze eerst bepaalde dingen doen die ze eigenlijk helemaal niet willen.
Dreigen dat een andere leerling iets niet meer mag, als hij of zij niet doet wat er gezegd wordt.
Als iemand een sms'/appje stuurt gewoon niet reageren.
Op sociale media iemand altijd meteen blokkeren.

2.3.5 Pesten als de gepeste leerling er niet bij is:

Tegen de andere leerlingen zeggen dat ze met een bepaald iemand niet mogen omgaan.
Roddelen of lelijke dingen zeggen over andere leerlingen (digitaal).
Tegen andere leerlingen op facebook zeggen dat iedereen een bepaald kind moeten blokkeren.

2.3.6 Digitaal pesten ofwel Cyberpesten:

In het kader van het gedrag van mensen in de digitale omgeving verwijzen we hier naar een drietal gedragscodes:

1. Gedragscode ICT-gebruik. Deze gedragscode is vastgesteld op schoolniveau en geldt voor alle gebruikers van de ICT faciliteiten die door de school worden aangeboden. Deze gedragscode wordt gepubliceerd op de gekende wijze (op moment van schrijven via de schoolwebsite).
2. Modelreglement voor het gebruik van communicatiemiddelen door medewerkers. Dit modelreglement is vastgesteld op bestuursniveau en kan gebruikt worden als uitgangspunt bij de ontwikkeling van beleid omtrent gedrag en communicatiemiddelen.

3. Modelreglement voor computergebruik door leerlingen. Dit modelreglement is vastgesteld op bestuursniveau en kan gebruikt worden als uitgangspunt bij de ontwikkeling van beleid omtrent gedrag en communicatiemiddelen.

2.3.6.1 Wat is Cyberpesten?

Cyberpesten (of digitaal pesten) is het pesten of misbruiken via het internet en via mobiele telefoon. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking.

2.3.6.2 Hoe wordt er gepest?

Dreigtweets plaatsen.

Foto's en filmpjes bewerken.

Wachtwoorden en credits stelen en misbruiken.

Pest-mail (schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen)

Anonieme dreigmailtjes.

Versturen van virussen als geintje of opzettelijk.

Homepages en mailadressen hacken.

Happy slapping.

Een e-mail bom versturen.

Bezemen.

Banglijst.

Sexting.

Haatprofielen aanmaken

Stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van hate-mail of het dreigen met geweld in chatrooms.

- hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook het uit naam van een ander versturen van pest-mail.

2.4 Gevolgen van pesten.

Minderwaardigheidsgevoel:

Een kind dat stelselmatig gepest is, gaat automatisch van zichzelf denken dat hij of zij minderwaardig is. Als iedereen maar vaak genoeg laat merken dat je anders bent, ga je dit vanzelf geloven. De invloed hiervan is enorm. Een kind kan ernstig belemmerd worden in allerlei toekomstplannen door een minderwaardigheidsgevoel.

Eenzaamheid:

Eenzaamheid is een van de grootste gevolgen van pesten. Als je het gevoel hebt dat niemand je begrijpt en niemand je helpt, kan eenzaamheid een zware last zijn. Een mens is geprogrammeerd om vrienden te maken en sociale contacten te onderhouden. De eenzaamheid die ontstaat bij iemand die structureel gepest wordt, kan jaren en jaren duren, ook als ze daarna wel vrienden of kennissen hebben.

Schoolprestaties:

Als je continu op je hoede bent, kun je niet presteren. Een veilige omgeving is 1 van de benodigheden voor kinderen om succesvol te worden. Het gevolg van pesten kan zijn dat schoolprestaties zwaar lijden onder het pesten.

Fysieke klachten:

Hoofdpijn, migraine en andere fysieke klachten komen vaak voort uit ophopingen van stress en wanhoop.

Bang voor nieuwe contacten:

Gepeste kinderen durven ook in een nieuwe omgeving vaak geen contacten meer te leggen. Zelfs als ze bijvoorbeeld van school of sportclub veranderen, kan de situatie al zo ernstig zijn, dat ook hier het patroon zich herhaalt.

Zelfmoord:

Hoewel niemand het graag leest, kan ook zelfmoord een mogelijk gevolg zijn van pesten. De invloed van pesten op iemands leven en welzijn is enorm. Ook daarom is het van enorm belangrijk dat pesters tijdig gestopt worden en gepeste kinderen hulp krijgen die effectief is.

3. Het pestprotocol.

Het aanpakken van pesten.

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school. De grote vraag is hoe dat het beste kan en vooral ook hoe we dat als team het beste kunnen aanpakken. Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordigers van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handwijze gaan aanpakken. Een dergelijk protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

- Het pesten is de algemene verantwoordelijkheid van de school.
- Pesten wordt als een probleem gezien door alle direct betrokken partijen, leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen.
- De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.
- De school zorgt dat de directie, de mentoren en de docenten voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten.
- Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
- De school beschikt over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt.
- Bij bemiddeling in pestsituaties richt de school zich zoveel mogelijk op het behoud of herstel van relaties. Oplossen van het probleem staat centraal, meer dan het aanwijzen van een schuldige en het uitdelen van straf. Er is immers schade ontstaan die materieel, fysiek en emotioneel kan zijn. Zowel voor de dader, het slachtoffer en andere betrokkenen staat die schade een nieuwe start in de weg. Het kan zelfs een bron zijn voor nieuwe conflicten. Er wordt zoveel mogelijk geprobeerd alle betrokkenen samen naar een oplossing te laten zoeken, daarin gesteund door derden.

3.1 Preventie

- Het begin van het schooljaar is cruciaal voor het realiseren van een sociaal veilig klimaat in de klas. Elke mentor bespreekt daarom aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas en houdt ze actueel. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in de groep, aanpak van ruzies etc. worden dan besproken.
- Tevens bespreekt de mentor in zijn klas het pestprotocol. Daarbij wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of vragen wordt beschouwd.
- Indien een mentor of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag, zonder personen te veroordelen, maar met als doel om tot positief gedrag te komen. Alle betrokkenen zijn eigenaar van het probleem en medeverantwoordelijk voor de oplossing.
- Mentoren houden groepsgesprekken.
- De mentoren hebben voortdurend aandacht voor de groeps sfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep.
- In de loop van het schooljaar wordt in elk leerjaar aandacht besteed aan pesten, zowel expliciet (o.a. het project rondom cyberpesten in leerjaar 1 en 2) als impliciet (o.a. teksten over dit onderwerp bij de talen).
- Werkvormen, zoals: spreekbeurten, rollenspellen, het afspreken van regels over omgaan met elkaar, en groepsopdrachten. De mentoren gaan ieder jaar samen met de klas een lijst samenstellen van regels 'zo gaan wij met elkaar om'.
- Lessen mediawijsheid geïntegreerd in lesprogramma.
- Tijdens de pauzes zijn enkele docenten op het schoolplein/aula zichtbaar aanwezig. Volwassenen op het schoolplein/aula verminderen het pesten.
- Het voorbeeld van docenten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van docenten,

ouders en de leerlingen wordt dan ook niet geaccepteerd. Docenten nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen

Naast de bovenstaande preventieve acties hebben wij gezamenlijk de volgende schoolregels met betrekking tot preventie en signalering opgesteld.

Regel 1:

Het inschakelen van de mentor is geen klikken. Als je wordt gepest of als je dit bij een ander ziet en je komt er zelf niet uit dan mag je hulp vragen. Dit wordt niet gezien als klikken, maar als het helpen van jezelf of een ander.

Regel 2:

Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de mentor aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

Regel 3:

Samenwerken met ieder een eigen verantwoordelijkheid. School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit betekent dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Zaken die op school gebeuren worden door de school opgelost. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te lossen. Bij problemen van pesten zullen de directie en de docenten hun verantwoordelijkheid nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders. De ouders spelen een voor de school belangrijke rol door het geven van informatie en het ondersteunen van de aanpak van school. De school hoort graag van ouders als er problemen spelen of wanneer problemen (nog) niet voldoende zijn opgelost.

Regels die gelden in alle groepen op school en daarbuiten.

Doe niets bij een ander, wat jezelf ook niet prettig zou vinden.

- Doe online nooit, wat je offline ook niet zou doen!
- Kom niet aan een ander als de ander dat niet wil (en dus ook niet als je kwaad bent).
- We noemen elkaar bij de voornaam (en gebruiken dus geen scheldwoorden).
- Vertel aan de mentor als er iets gebeurt wat je niet prettig vindt.
- Vertel de mentor wanneer je zelf of iemand anders wordt gepest.
- Blijft de pester doorgaan dan nog een keer het gedrag melden.
- Word je gepest: praat er thuis ook over, houd het niet geheim, dan kunnen anderen je helpen.
- We gaan respectvol met elkaar en met elkaars spullen om.
- We luisteren naar elkaar.
- We beoordelen een ander niet op het uiterlijk.

- Probeer ook zelf een ruzie met praten op te lossen. Na het uitpraten kunnen we ook weer vergeven en vergeten.
- Ook digitaal pesten doen wij op school niet.

3.2 Aanpak van pestgedrag in 6 stappen.

De mentor biedt **altijd** hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met ouders en/of externe deskundigen.

- Wanneer leerlingen iemand pesten kan de gepeste zelf of kunnen medeleerlingen deze situatie oplossen. Er is dan geen actie van medewerkers van de school vereist.

Stap 1:

Op het moment dat de peestsituatie niet wordt opgelost en het pesten voortduurt hebben alle leerlingen het recht en de plicht het probleem aan de mentor voor te leggen. Ook ouders hebben het recht en de plicht peestsituaties aan de mentor te melden.

Alle medewerkers binnen school hebben de taak pesten te signaleren en als pesten plaatsvindt informeren zij de mentor. Bij online pesten proberen de dader te achterhalen. Help het slachtoffer ongewenste contacten te blokkeren en bewijzen te verzamelen.

Is er sprake van strafbare feiten dan contact opnemen met de wijkagent of contactpersoon bij de politie inschakelen. Verzamel hiervoor zoveel mogelijk bewijzen zoals:

- Data en (exacte) tijdstippen
- Email- en internetadressen (url)
- Gebruikersnaam en nickname(s) van betrokkene(n)
- Prints van chatlogs en mailberichten
- Bewaarde sms-berichten
- Schermafdruck (via print screen of maak een foto)

Stap 2:

De mentor spreekt binnen een week met het slachtoffer met eventueel een steunende medeleerling. Dit gesprek is een 'gesprek zonder schuldvraag' (zie bijlage 3). Dat wil zeggen dat steun geboden wordt en de gebeurtenissen in kaart gebracht worden. De mentor doet geen normatieve uitspraken over het gedrag van het slachtoffers en dat van de pester en meelopers.

Doel is steun te bieden aan het slachtoffer.

De mentor maakt vanaf nu verslagen over de stappen, afspraken en gebeurtenissen.

Bij anoniem online pesten (waarvan de dader onbekend is) de leerlingen wijzen op de afgesproken omgangsvormen. Ouders op de hoogte stellen over wat er speelt en welke acties worden ondernomen.

Stap 3:

De mentor voert binnen een week en na het gesprek met het slachtoffer een gesprek met pester en een of twee meelopers. Ook zij kunnen melden wat er volgens hen gebeurt. Ook dit is een 'gesprek zonder schuldvraag'. Dat wil zeggen dat er alleen gesproken wordt over het mogelijke effect van hun gedrag op het slachtoffer. Doel is om inlevingsvermogen te vergroten, afspraken te maken over het gedrag in de toekomst en het maken van een vervolgspraak.

Eventuele tussenstappen.

Er wordt hulp gezocht voor het slachtoffer om te werken aan de sociale weerbaarheid en de negatieve invloed van pesterijen te verminderen. Bijvoorbeeld: Sta Sterk training

- Spelen er meer problemen in het leven van de pester en/of meeloper dan wordt daarvoor passende hulp gezocht.
- Samen met slachtoffer zoeken naar websites voor informatie, advies en hulp bij online pesten.
- Samen met slachtoffer hulp zoeken bij internetproblemen via chat, telefoon of mail.

Stap 4:

De mentor voert binnen een week na de vorige stap een gesprek met slachtoffer en pester met eventueel een helper en een meeloper. Ook dit is een 'gesprek zonder schuldvraag'. Dat wil zeggen dat er alleen gesproken wordt over het gebeurde zonder oordelen; alleen over hoe het is ervaren door de twee partijen. Er wordt toegewerkt naar afspraken over het gedrag 'van nu af aan' en het maken van een vervolgafpraak.

Stap 5:

De mentor volgt het nakomen van de afspraken actief door na twee dagen, en na een week, en na een maand een vervolggesprek te voeren met het slachtoffer en met de pester. <dit kan een gesprekje van 2 minuten zijn, als het goed loopt>. De pester krijgt, als deze zich niet houdt aan de afspraken nog één kans om het eigen gedrag te verbeteren.

Stap 6:

De ouders worden binnen een week op de hoogte gebracht van de problemen door een gesprek op school of thuis.

Mentor/zorgcoördinator/directeur* en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing, zoals ondersteuning door een agressie-regulatietraining, een sociale weerbaarheidstraining of een sociale vaardigheidstraining, andere hulp (psycholoog, agressieregressietherapie, opvoedondersteuning).

4. Doorstroomprofiel: wie doet wat en wanneer?

Wanneer leerlingen iemand pesten kan de gepeste zelf of kunnen medeleerlingen deze situatie oplossen. Er is dan geen actie van de medewerkers van de school vereist.

De mentor pakt het op wanneer een pestprobleem niet stopt of wanneer hij/zij door de ouders wordt benaderd. De mentor heeft een gesprek met betrokken leerlingen en de ouders.

Wanneer deze gesprekken onvoldoende blijken te zijn zal de mentor dit met de antipest-coördinator bespreken, met de teamleider en tevens maakt hij melding in de leerlingbespreking.
De antipest-coördinator neemt zijn verantwoordelijkheden en heeft verder de regie.

De antipestcoördinator zal de nodige interventies in werking zetten en houdt betrokkenen op de hoogte. De interventie kan door een externe instanties uitgevoerd worden.

Mocht het probleem zich blijven voordoen zal de teamleider, in overleg met de directie, maatregelen nemen in de vorm van b.v. schorsing.

Scholen zijn niet verplicht een antipest-coördinator in huis te hebben. Wel zijn scholen verplicht om een persoon aan te wijzen die verantwoordelijk is voor het anti-pestbeleid op school.

Voor leerlingen en ouders is er een mailadres bekend waar een eventueel pestprobleem gemeld kan worden. Dit mailadres staat vermeld in de schoolgids.

5. Consequenties van het negeren van geboden hulp en afspraken

Fase 1:

- Een lichte corrigerende maatregel aangepast aan de leeftijd van de leerling en gerelateerd aan het probleem:

Bijvoorbeeld: Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn/haar rol in het pestprobleem.

Bijvoorbeeld: Strafbepalingen over het niet nakomen van afspraken

Fase 2:

- Een tweede gesprek met de ouder(s), als voorgaande acties niets opleveren. De medewerking van de ouders wordt gevraagd om een einde te maken aan het probleem.
Samen met de ouders worden afspraken gemaakt over handelwijze op school en thuis.

(Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld, mocht dat nog niet zijn gebeurd.)

Fase 3:

- Sancties, zoals: in de pauze bij ..... blijven, x maal 30 min voor de start van de school je melden.

(Bij aanhoudend pestgedrag kan ervoor gekozen worden om een leerling in een andere klas te plaatsen, binnen de school)

Fase 4: - Schorsing

Ouders en het pestprobleem:

-Wanneer een pestprobleem volgens de ouders en/of de leerling niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan kunnen zij de vertrouwenspersoon inschakelen.

-De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het gezag adviseren.

-Op school is een vertrouwenspersoon aangesteld.

6. Het schoolprogramma.

- **Plezier op school:** een training voor aanstaande brugklassers over het omgaan met anderen. Het is een preventief, individueel programma. De cursus is bedoeld voor aanstaande brugklassers die op de basisschool gepest worden of andere problemen hadden in de omgang met anderen, zoals angstig of onhandig in contact, weinig vrienden of onvoldoende weerbaarheid. Het programma wordt uitgevoerd door Mondriaan.
- **SWPBS:** pestbeleid integreren. (alle klassen)

Iedereen op school weet dat zowel toeschouwers als mede-weters een belangrijke rol in het pestproces vervullen. Om dit samen met SWPBS en plezier op school praktisch te maken hebben we dit schooljaar als speerpunt:

Collega's en leerlingen moeten zich bewust worden van de noodzaak van het melden van pesterijen.

- Mentoren werken met LOB boek (hierin zit ook sociaal emotioneel gedeelte verwerkt)
- Lesactiviteiten voor *alle* mentoren klas 1 en 2 tijdens mentoruur, enkele activiteiten worden meerdermalen herhaald.

6.1 Leerjaar 1

November 2017 veiligheidsmonitor afgenomen in klas 1 en 2 herhaling in mei 2018.

Begin schooljaar tot aan kerst:

Week 3/4/5 Pestprotocol bespreken, respect, 10 gouden regels, sociogram. (www.sometics.nl)

6/7 Mediawijsheid/cyberpesten.

8/9/10 Films: Razend/spijt + opdrachten.

11 Reflectie (op jezelf en anderen).

Kerst tot aan Pasen:

Week 1/2 Kwaliteitenspel.

3/4 Pestprotocol.

7/8 Sfeer verbeterende activiteiten, teambuilding.

9/10 Werken aan je leerpunten; complimenten en kritiek geven en krijgen.

Pasen tot aan einde schooljaar:

Week 1/2/3/4 Mediawijsheid (Spangas)+ kwaliteitenspel.

5 Cyberpesten

6 Kwaliteiten en leerpunten.

7 Groepsproces/sociogram.

Indien een mentor of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag.

-GGD schoolvragenlijst.

-Week van het pesten: lesbrieven/film/actueel onderwerp.

6.2 Leerjaar 2

Veiligheidsmonitor wordt in november 2017 afgenomen herhaling in mei 2018

Week 3 Sociogram i.v.m. nieuw samengestelde klas. 10 Gouden regels.

4 Pestprotocol bespreken.

5/6 Sociale vaardigheden: omgaan met elkaar; social media.

10 Reflectie (op jezelf en anderen)

Kerst tot aan Pasen:

Week 6/7 Pestprotocol bespreken.

8/9/10 Socialmedia (spangas) it's up to you.

Pasen tot aan einde schooljaar:

Week 1/2/3/4 Film "Cyberbully" + verwerken naar eigen inzicht.

Cyberpesten bespreken.

Sociogram.

Indien een mentor of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag.

-Week van het pesten: lesbrieven/film/actueel onderwerp.

Monitoring

Vragen naar het vóórkomen van incidenten op school

Vragen over de veiligheidsbeleving van leerlingen

Vragen over het welbevinden van leerlingen

-Monitoring d.m.v. sociogrammen door mentoren. Indien nodig wordt dit met de leerlingbegeleiding of APC besproken.

--Vragenlijsten GGD in leerjaar 1 en 3. Deze worden besproken met de zorgcoördinator en actie wordt ondernomen.

-Vanaf leerjaar 2016/2017 Veiligheidsmonitor.

Het zorgteam of de aangestelde antipest-coördinator (APC) zorgt voor de jaarlijkse aanpassing/aanvulling.

Heeft u suggesties, e-mail die dan s.v.p. naar onze APC-er of zorgcoördinator

(.....)

Bibliografie

Informatie opgehaald uit onderstaande sites.

Mijn kind online. (2016). brochure digitaal pesten.

<http://mijnkindonline.nl/publicaties/brochures/brochure-digitaal-pesten-nieuwe-versie>

Achtergrond informatie over digitaal pesten.

<http://www.mijnkindonline.nl/160/achtergrondinformatie-over-digitaal.htm>

Informatie over pesten:

<http://www.pestweb.nl>

tv programma's over pesten:

<http://www.schoolveiligheid.nl/aps/School+en+Veiligheid/agressie+geweld+en+pesten/Pesten/Beeld+en+geluid/pesten+tv.htm>

Informatie over de Rots en Watertraining:

<http://www.puntwelzijn.nl/rotsenwater/index.html>

Opgavetaken over pesten:

<http://users.telenet.be/nagthebully/test%20jezelf.html>

Meld ongewenste seksuele of illegale activiteiten op internet:

<http://www.helpwanted.nl/>

Meldpunt cybercrime:

<https://www.meldpuntcybercrime.nl/>

Sociogram met de klas maken:

<http://www.sociogram.nl/#testimonials>

De site van de kinderconsument. Deze geven o.a. informatie op ouderavonden en workshops over veilig internet gebruik.

<http://www.kinderconsument.nl/>

Maak gratis een sociogram van een klas:

<http://www.sociogram.nl/>

Algemene zoekpagina's

www.pesten.startkabel.nl

www.pesten.startpagina.nl

www.omp.nl

www.pesten.net (Voor en door slachtoffers, opgericht door Bob van der Meer)

www.pestforum.nl

www.rtl.nl/gepest

Cyberpesten / veilig internet gebruik / veilige school

www.kennisnet.nl

www.meidenvenijn.nl
www.iksurfveilig.nl
www.i-respect.nl
www.codenamefuture.nl
www.mediawijzer.nl
www.cyberpestedebaas.nl

www.meldknop.nl (Goede, betrouwbare site voor jongeren, mentoren en vertrouwenspersonen die vervelende dingen op internet mee hebben gemaakt en ondersteund door onder meer Kindertelefoon en politie.)

www.digibewust.nl (Een informatieve site van het Ministerie van Economische Zaken over het veilig gebruik van internet.)

www.ppsi.nl (PPSI is het expertisecentrum van het APS op het gebied van voorkomen en bestrijden van seksuele intimidatie en seksueel misbruik in het onderwijs. Je kunt er ook terecht voor informatie over: pesten, agressie, geweld, discriminatie en racisme.)

www.schoolveiligheid.nl (Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid.)

www.veilig.kennisnet.nl (Handreikingen en links voor ouders, leraren, kinderen, scholieren, schoolmanagers en ICT-coördinatoren.)

www.cyberpesten.be
www.ghostbuster.org
www.digibewust.nl

Overige
www.slachtofferhulp.nl

Boeken:

- Pesten op school: Goossens, Vermande en Van der Meulen 5931 817 5	ISBN 978 90
- Omgaan met pesten: Margo Henderson 504389	ISBN 9 789088
- Van pesten naar samenwerken: Sue Young 671801	ISBN 9 789077

Films:

- Cyberbully
- Trust
- Spijt
- Bully
- Meangirls
- Bleubird

Bijlage 1: Tips bij Cyberpesten.

Tips voor leerlingen

Wat kun je doen om digitaal pesten en misbruik te voorkomen?

- Bedenk dat niet alles waar is, wat je op het internet tegenkomt.
- Gebruik een apart hotmailadres om jezelf te registreren op websites. Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft.
- Gebruik altijd een bijnaam als chat.
- Zorg dat je wachtwoorden geheim blijven en niet makkelijk te raden zijn. Als anderen wel binnen zijn gekomen, neem dan contact op met de beheerder van de site.
- Als je een vervelend gevoel hebt over iets wat je hebt gezien of meegemaakt, vertrouw dan op je gevoel en vertel het aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf zelf respectvol naar anderen, scheld niet terug.
- Ga weg uit de chatroom als er iets vervelends gebeurt.
- Verwijder onbekende mensen uit je MSN contactlijst.
- Bel of mail niet zomaar met personen die je alleen van internet kent, spreek niet met ze af zonder dat je ouders dit weten.
- Verstuur zelf geen flauwe grappen, dreigmail of haatmail
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van chatten kent. Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn. Foto's kunnen ook bewerkt worden.
- Wees zeer voorzichtig met het gebruik van je webcam. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien of voor doeleinden gebruikt worden die jij niet wilt.

Wat kun je tegen cyberpesten en misbruik doen?

- Niet persoonlijk opvatten als het van mensen komt die je niet kent. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijker gaan schelden.
- Reageer niet op pestmails of andere digitale pesterijen. Verwijder de e-mail zo mogelijk zonder hem te openen. Als je niet reageert, gaan pesters vaak op zoek naar iemand anders om te pesten.
- Blokkeer de afzender. Als het gaat om smsjes/apps op de mobiele telefoon, dan heb je soms de mogelijkheid om nummers te blokkeren.
- Bewaar de bewijzen. Maak een print of sla ze op. Van het IP adres van de e-mail kan soms worden afgeleid, van welke computer de e-mail verzonden is. Een provider heeft vaak een helpdesk die klachten over nare mail aan kan nemen. Men heeft daar ook de technische mogelijkheden om na te gaan wie de mail heeft verstuurd. Bel de helpdesk op.
- Ga naar je mentor of afdelingsleider toe op school. Deze zal je verder helpen om het pestgedrag te stoppen.
- Bij stalken kun je aangifte doen bij de politie. Het is strafbaar. Voor meer informatie over aangifte doen: www.pestenislaf.nl. (zie bijlage 1)

Bijlage 2: Stappenplannen gesprekken.

- a. Stappenplan gesprek met de pester en evt. meelopers.
- b. Stappenplan gesprek met ouders van pester/meeloper.
- c. Stappenplan gesprek met de gepeste leerling.
- d. Stappenplan voor een gesprek zonder schuldvraag met gepeste en pester.

A Stappenplan gesprek met de pester en evt. meelopers:

1. Zeggen dat je het fijn vindt dat hij/zij naar dit gesprek is/zijn gekomen.
2. Vertellen dat jou ter oren is gekomen dat er dingen gebeuren waarbij x (en y en z) betrokken is, die sommige andere leerlingen niet zo fijn vinden. Dat je doel is om het probleem op te lossen op een manier die alle partijen zien zetten.
3. Dat je graag wilt weten wat x van de gebeurtenissen vindt.
4. Weet x toevallig al waar je op doelt?
<als ze namelijk zelf als iets opbiechten, dan kun je daar ook een compliment over geven. Niet overdreven maar wel iets van: 'nou, mooi dat je zelf toch ook al dacht van 'dat is niet helemaal oké wat er nu gebeurt'' .
<Het kan ook zijn dat X meteen begint te mopperen: 'Ja, A is zeker weer naar jou toegekomen met zielige verhalen. Wat een gezeur...' Weet dan wat je kunt zeggen: ofwel: nou, nee, heel iemand anders heeft dit gezien en is naar mij toegekomen, en toen heb ik met A gepraat, ofwel 'Je vindt dat iemand die zich rot voelt op school zijn/haar mond moet houden? Hoe wordt het dan opgelost?' 'Nou, A kan toch zijn mond tegen ons open doen?' "dus, wat jij zegt is: als A zegt wat hij niet leuk vindt, dan stoppen we? 'Mooi, dat zal ik dan vertellen tegen A. Of, laten we A er dan zo even bij halen, dan kun je dat zelf zeggen'. >
5. De gebeurtenissen vertellen zoals jij die hebt vernomen.
6. Vragen naar X's kant van het verhaal.
7. Echt luisteren naar het verhaal van x.
8. Samenvatten van het verhaal van x: dus jij zegt: .....
9. Ook als x zegt: ja, maar ik was het niet alleen. Begripvol reageren: jij zegt: er waren ook anderen bij, dus waarom zit ik (zitten wij) hier allen. Dat vind je niet helemaal eerlijk....?
10. Zeggen: kijk, ik was er niet bij. Ik weet alleen dat A zich erg onprettig heeft gevonden. Kun je je daar iets bij voorstellen?
<soms zeggen leerlingen dan 'wat een onzin, IK zou dat niet erg vinden, etc. ' Je kunt dan vertellen dat dat mooi is, maar dat het daarom hier niet gaat: iemand voelt zich rot/alleen/... de een zit anders in elkaar dan de ander.>
11. Zeggen: de geschiedenis kunnen we niet meer veranderen. We kunnen alleen anders doen in de toekomst. Wat zou er volgens jou/jullie anders kunnen gaan zodat A zich meer rot voelt op school?
12. Ze kunnen dan zaken noemen die de ander anders moet doen. Is oké. Dan vragen: wat zou jij of zouden jullie ook anders kunnen doen?
13. Weten zij niks, dan kom jij met voorbeelden.
14. Vraag welke afspraken jullie kunnen maken. Maak deze afspraak ook expliciet en zeg ook dat je hem opschrijft. Oké, voortaan .....

(nog beter is als ze hem zelf verwoorden)

15. Maak een vervolgspraak over 3 dagen. Zeg dus dat je op ...dag om ... tijd hem/haar/hen weer wilt spreken om even te evalueren hoe het nu gaat. En meldt dat je ook bij anderen uit de klas gaat checken hoe het loopt.
16. Bij ingewikkelder situaties kun je ook uitspelen hoe het dan in het vervolg gaat. Als je namelijk al eens ander gedrag hebt laten zien, wordt dat gemakkelijker.
Kortom: Als we nu even net doen alsof A eraan komt, ben ik even A en dan loop ik dus langs ....
17. Bedank de leerlingen voor hun medewerking en oplossing.

Houding

- Gesprek voeren zonder schuldvraag. De leerling kan op dit moment niet anders doen dan dat deze doet.
- Besef dat je eigen woede nu even terzijde geschoven moet worden om een snelle oplossing mogelijk te maken zonder al te veel gezichtsverlies voor de gepeste. Je doet meer kwaad dan goed door beschuldigend te zijn in de eerste fasen.

Vragen stellen

- Praten: zoeken naar de reden van pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen, gebrek aan weerbaarheid of aan sociale vaardigheden)
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is op de gepeste.
- Vragen naar 'hoe lossen we het huidige probleem nu op?' Excuses laten aanbieden
→ mag ook milder: ik kan me voorstellen dat jij mijn <gedrag> niet leuk vond. '(het gaat erom dat pesten stopt)

Informatie geven

- Pesten is verboden in en om school; wij houden ons aan deze regels. Je krijgt hulp als jou dat niet lukt, maar er moet wel snel verbetering zichtbaar zijn. We blijven niet doormodderen.

Eventueel oefenen

- Leerling leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de "stop-eerst-nadenken houding" of een andere manier van gedrag aanleren.
- Eventueel doorverwijzen voor hulp bij ontwikkelen ander gedrag.

In de weken na het gesprek

- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Contact tussen ouders en school: elkaar informeren en overleggen. Inleven in begrip voor de leerling, wat is de oorzaak van het pesten?
- We adviseren om te zoeken naar een sport of club, waar de leerling energie kwijt kan en kan oefenen met sociaal gedrag.

Aandachtspunten

- Voel je je als mentor zelf niet veilig bij zo'n leerling of groepje leerlingen? Voer dit gesprek dan niet alleen
- Het is beter om schuin tegenover elkaar te gaan zitten, dan recht tegenover elkaar. Dat is een setting die aantoonbaar meer medewerking oproept.
- Sommige leerlingen voelen zich snel bedreigd. Het is handig als de leerling(en) met hun gezicht naar de deur toe zitten, en de mentor dicht bij de deur.

B. Stappenplan gesprek met ouders van pester/meeloper:

1. De mentor belt de ouders op met als doel het maken van een afspraak.
2. 'Goedemiddag, u spreekt met ....., mentor van ....., Ik zou graag met u een afspraak maken met u en met de vader/moeder van ....., Er spelen wat problemen op school en we willen graag met u kijken hoe we die **samen** kunnen oplossen.' < niet ingaan op wat precies. Dat doet u liever in het gesprek.>
3. Bij het gesprek op school: 'eerst koffie /thee. En, fijn dat u bent gekomen ...
4. Vertel dat er een probleem is en dat dat alleen kan worden opgelost door samen, ouders en school, hieraan te werken.
5. Vertel wat er is gebeurd.
6. Laat ouders stoom afblazen. Zij schrikken en gaan misschien zelf ineens in de aanval daardoor. Ga niet meteen welles/nietes, maar benoem wat er gebeurt: U schrikt van dit nieuws. ....U kunt zich niet voorstellen dat X zoiets doet..... Veel ouders schrikken hiervan. Zij hebben hun kinderen niet met dit gedrag opgevoed. Klopt dat? .... < loopt de emotie later weer op, dan weer met dit soort opmerkingen er rust inbrengen>
7. Als ouders door het stoom afblazen weer wat rustiger zijn geworden, kun je nogmaals vertellen wat er is geconstateerd. En vertellen wat de school tot-nu-toe heeft gedaan.
8. Zeg dat je in kaart wilt brengen hoe het thuis en op school gaat om tot ideeën voor oplossingen te komen.
9. Vragen over en weer over wat opvalt aan de leerling op school en thuis. Kijken wat eventueel zal helpen. Ouders die met kind praten. Misschien iemand die hij in de familie of vriendenkring bewondert met hem laten praten. Welke professionele hulp is eventueel nodig?
10. Vertel ook wat er uiteindelijk nog kan gebeuren, als het niet verbetert.
11. Maak concrete afspraken met de ouders.

C. Stappenplan gesprek met de gepeste leerling:

1. Uitspreken dat het fijn is dat de leerling is gekomen naar dit gesprek
2. Doel van het gesprek vertellen: inventariseren van wat er is gebeurd, de leerling steunen en vertellen wat er nu verder gaat gebeuren
3. Leerling laten vertellen wat er zoal gebeurt.
4. Als de leerling gaat huilen, vertellen dat dat heel logisch is omdat het hem/haar raakt. Eventueel tissue aanreiken.
5. Vertellen dat het moedig is dat hij/zij dit vertelt.
6. Doorvragen op hoe slachtoffer op gedrag heeft gereageerd om te kunnen melden dat diegene ook goede reacties heeft gegeven.
7. Melden dat het nooit de eigen schuld is dat dit gebeurt.
8. Vertellen dat jij een gesprek met de pesters gaat hebben. Dat je hen niet gaat beschuldigen, maar rustig gaat vertellen dat dit niet kan. Dat je nu nog niet boos bent, omdat iedereen zich

mag vergissen, maar dat het nu wel moet stoppen.

9. Vragen of je mag zeggen dat het slachtoffer zelf heeft gemeld. Dat dat sterk is omdat je dan opkomt voor jezelf. Dat je met de ouders afspraken gaat maken over hun gedrag vanaf nu.

Houding

- Medeleven tonen door bijvoorbeeld te zeggen: ik kan me voorstellen dat het heel naar is dat je dit hebt meegemaakt.

Vragen stellen

- Luisteren en vragen; hoe en door wie er wordt gepest.
- Doorvragen naar hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten. Complimenten geven voor wat een leerling zelf al heeft gedaan (al is het een klein dingetje).
- Samen zoeken naar een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.

Informatie geven

- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die de pester wil.
- Benadrukken dat het gepeste kind geen schuld heeft
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest (deze voelt zich daar groot door; heeft niets te maken met jou)
- Eventueel oefenen
- Uitlokken/oefenen: De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren en laten oefenen met ander gedrag.

In de weken na het gesprek

- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich assertiever opstelt.
- De gepeste leerling niet over beschermen. Hiermee plaats je de gepeste leerling juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs toe kan nemen.
- Eventueel de ouders adviseren om te zoeken naar een sport of club, waar de leerling ander gedrag kan oefenen in een andere omgeving dan school.

D.Stappenplan voor een gesprek zonder schuldvraag met gepeste en pester:

Fase 1: Situatie inleiden

- 1) Contact maken (namen noemen, even aanspreken en uitnodigen)
- 2) Feiten melden door een IK-boodschap. (gedrag, wat heb je gezien, gehoord)
- 3) Gevoel vragen door een IK-boodschap. (gevoel, wat voelde jij erbij)
- 4) Doel aangeven van bemiddelen. "Ik wil dat we dit nu met elkaar uitspreken en dat jullie tot een oplossing komen met elkaar die voor iedereen goed voelt".

Fase 2: Delen

- 5) Om de beurt deelnemers laten vertellen wat er is gebeurd en daarna checken bij de anderen: herkennen ze dit? Laat ze vertellen hoe zij zich voelden en check of ze zich kunnen voorstellen hoe de ander zich voelde. Als deelnemers er doorheen praten: aangeven dat zij straks mogen, nu is de opdrachten luisteren en inlevingsvermogen. Soms loopt een gesprek vast, ga dan in op behoeftes, wat wilde je? En ook hier feiten checken en inlevingsvermogen prikkelen.

Fase 3: Oplossen

- 6) Brainstormen over mogelijke oplossingen. Wat kan een ieder doen om de situatie positief te veranderen. Welke verandering wil je zien, willen zij zien?
- 7) Oplossing kiezen met elkaar.
- 8) Checken: is iedereen het eens met de oplossing.
- 9) Evalueren van het gesprek en complimenten maken.

Fase 4: Oefenen

Oefenen met de oplossing en laten ervaren van het gewenste gedrag. Hiermee zorg je voor een positieve afsluiting, met een gedragsmoment door bijvoorbeeld een rollenspel uit te spelen.

Fase 5: Afspraken, evalueren en bijsturen

Bijlage 3 Tien gouden regels over veiligheid

Alle LVO-scholen hanteren de tien gouden regels over veiligheid. We houden ons aan deze gedragsregels en spreken anderen erop aan als ze dat niet doen.

1. we hebben respect voor elkaar, elkaars eigendommen en onze omgeving
2. we zijn samen verantwoordelijk voor een goede sfeer en goede gang van zaken
3. we helpen elkaar waar dat nodig is
4. we dragen allemaal bij aan een open communicatie: we lossen problemen op door erover te praten
5. we pesten, bedreigen en negeren anderen niet
6. we vinden dat op school alcohol, drugs, wapens en gokken niet thuishoren
7. we vinden dat er geen plaats is voor racisme, discriminatie en geweld
8. we staan voor een positieve houding, correct gedrag en net taalgebruik
9. we doen altijd melding bij de politie in geval van diefstal, vernieling of geweld
10. bij ernstige zaken doen we, de school, aangifte